

Nyerges András VAKULJ, MAGYAR !

(A PÚPOS, AZ ÁLMOS, A KURVA MEG A FERDESZÁJÚ)

Szereplők:

KÁLMÁN KIRÁLY
ÁLMOS HERCEG, az öccse
EUFÉMIA, Kálmán felesége
ISTVÁNKA, Kálmán kislánya
BOLESZLÁV, lengyel király
ZBIGNIEW, az öccse
ALBERIK, bencés pap, udvari káplán
OTTMÁR, udvari
ispán
UROS
UROS FIA JÁNOS
BOT FIA BENEDEK
SIMA FIA MÁRK
I. CIVIL
II. CIVIL
HÓHÉR
I. ÓRÁLLÓ
II. ÓRÁLLÓ
ELSŐ HANG
MÁSODIK HANG
HÍRNÖKÖK, AJTÓNÁLLÓK, ŐRÖK

} magyar országnagyok

Történik 1110 táján Magyarországon és Krakkó környékén

Első jelenet

KÁLMÁN Gyere, Alberik, gyere. Rengeteg a dolgunk.
ALBERIK Én készen állok.
KÁLMÁN A főnöködnék írunk.
ALBERIK A bencés rend tartományfőnökének...?
KÁLMÁN Mindannyiótok főnökének, Paszkálnak. Lemondok az elvesztőtűrajogomról.
ALBERIK Ebből baj lesz.
KÁLMÁN Nem baj lesz. Alku lesz.

Lárma odakint

Ez meg mi?
ALBERIK Megyek, megnézem.

Tovább a lárma

KÁLMÁN Hé, valaki! A király magyarázatra vár!
OTTMÁR (*riadtan* be) Felség, egy kis türelmét...
KÁLMÁN Mi van, bezúdul a csűrhe az ólból? Mi ez az ordibálás?
OTTMÁR Hiába ért véget a Királyi Tanács... az urak nem oszlanak...
KÁLMÁN És az őrség? Ilyenkor hol az őrség?
ALBERIK (*visszatér*) Már elintéztém.
KÁLMÁN Mi bajuk megint?
ALBERIK Nem tetszik a határozat.
KÁLMÁN De hát az imént szavazták meg!
ALBERIK Azt állítják, ők nem. Kikérik maguknak, hogy megalázkodunk Henrik császár előtt. Hogy már megint visszafogadjuk Álmos herceget.
KÁLMÁN De hát az öcsém! Ottmár, semmi keresnivalód itt.
OTTMÁR Bocsánat, felség. (*Elmegy*)
KÁLMÁN Ez a béke ára. Tudnak jobbat?
ALBERIK Királyom, neked magyarázzam, milyenek...?
KÁLMÁN (*lehiggadva*) És kik a hőzöngők? A tanács ülésén nem is figyeltél, ki hogyan szavaz.
ALBERIK Uros meg a fia, János. Aztán Bot fia Benedek. Jákó fia Achilles. Sima fia Márk...
KÁLMÁN (*megdöbbenve*) Ez még az értelmesebbje...
ALBERIK Ha engeded, kifejtik ők személyesen. Épp azért ordibáltak idekint...
KÁLMÁN Nem, annyi időnk nincs. Mondd el te.
ALBERIK Megpróbálok, amennyire értem.
KÁLMÁN Érted te. Ismerlek.
ALBERIK Köszönöm, felség. A magyar önérettel van bajuk. Mit képzél V. Henrik, előírhatja nekünk, hogy amiért fölhangy Pozsony ostromával, visszaadjuk Álmosnak a dukátust?

KÁLMÁN Miért is ne? Nem rossz üzlet.
ALBERIK Olyat, hogy üzlet, ők nem ismernek.
KÁLMÁN Sajnos. Tapasztaltam párszor.
ALBERIK Pozsonyt csak bízd rájuk, majd ők kiverik onnét a császárt, s akkor nem kell alkudozni...
KÁLMÁN De a hétszentségit... pardon. Miért nem verték ki, amikor bent ült Pozsonyban?
ALBERIK Én csak elmondom, amit tudok.
KÁLMÁN Utólag hősök. Mint rendesen. Harcolni? Azt nem. Béke? Azt sem. Mégis, mi a fenét akarnak?
ALBERIK Es még azt mondták, ha a király nem öre a magyar önérettelnek, bármilyen hűséges hívei, szolgálhatják az ügyet máshol is...
KÁLMÁN (*kuncog*) Na, ezt ismerem. (*Hangot vált*) Nagyon odavoltak?
ALBERIK Nagyon. (*Habozva*) Azt hiszem, terveznek valamit.
KÁLMÁN Ó, egy magyar úr mindig tervez valamit.
ALBERIK Akkor talán meg kellene előzni...
KÁLMÁN Tervez, mondom. Nem azt, hogy csinál is.
ALBERIK Azért mégis... Tanácsolhatnék valamit?
KÁLMÁN Az elődödet, Hartvikot, mindig meghallgattam.
ALBERIK Ó, Hartvik meg én... Ó a kánonjog tudósa volt, én meg egy közönséges kis bencés vagyok...
KÁLMÁN Téged a királyné javasolt erre a posztra.
ALBERIK A kegy nem nekem szólt. A királyné Hartvikot utálta, mert hogy felséged előző házasságát ő hozta össze. Bárkit örömmel látott volna helyette.
KÁLMÁN Akármiért javasolt téged, idáig ez volt Eufémia legjobb ötlete. De ha ki nem nyögöd rögtön, hogy mi jutott eszedbe, megváltoztatom a véleményemet.
ALBERIK Tudnám a módját, hogyan szereljük le az urak indulatait.
KÁLMÁN Halljuk.
ALBERIK Az öreg Uros szeretné a Királyi Tanácsban látni a fiát.
KÁLMÁN Azt a hólyagot? Soha!
ALBERIK Nem ő volna ott az egyetlen.
KÁLMÁN Jó. Majd fontolóra vesszük.
ALBERIK Bot fia Benedek anyját a család régi ellensége vád alá akarja vonni. Állítólag nagy malefica, vagy hogy is mondják magyarul...
KÁLMÁN Lidérc. Lüdvérc. Mindegy.
ALBERIK Es ez még nem minden. Alighanem le kell mondania ajövendőbeljéről.
KÁLMÁN A gazdag özvegyről?
ALBERIK (*majdnem vihogva*) Arról. Róla meg azt rebesgetik, hogy... hogy striga. Két boszorkány egy családban!
KÁLMÁN Szegény Benedek. De mivel gondolod leszerelni?
ALBERIK Felség! A törvénnyel, amit olyan régóta tervezünk.
KÁLMÁN Tervezünk?
ALBERIK Bocsánat, természetesen, csak felséged tervezi. Arról, hogy boszorkányok nincsenek.
KÁLMÁN Hát rajta segítene, az biztos. (*Kuncogva*) Akár Lex Botnak is nevezhetnének... (*Elkomolyodva*) Jó. Ezt is megfontoljuk. Most van, ami sürgősebb.

Kintről megint lárma, valami nagy csattanás, majd beront a feldúlt Eufémia királyné

EUFÉMIA Szólj ezeknek itt, az ajtód előtt, hogy engem ne merjenek föltartani!
KÁLMÁN Eufémia, ha nem látnád, dolgozunk Alberikkel!
EUFÉMIA „Dolgozunk Alberikkel!” Fffühh! Le se tagadhatnád, hogy papnak neveltek. Bezárkózol egy pappal a könyveid közé... Ha szoknya kell, jusson eszedbe az elhanyagolt feleséged!
ALBERIK Felség, én inkább visszajönnék, ha majd...
KÁLMÁN Sehová se mész! Feminek is meg kell szoknia, hogy az ura ilyenkor nem ér rá!
EUFÉMIA Mondhatsz ílyet egy cselédnek, de nem Vlagyimir Monomah lányának!
KÁLMÁN Épp azért mondom, mert egy király lánya és egy királyfelesége vagy! (*Enyhültebben*) No, akarsz is valamit, vagy csak bosszantani jöttél?
EUFÉMIA Akarok. Miután te nem szánsz időt rám, holnap az unokanővéreddel elutazom Bizáncba. Píropska szerint a Komnénoszok udvarában, van élet, nem úgy, mint itt!
KÁLMÁN Eredj isten hírére... Á, dehogyis. Értsd meg, oda nem mehetsz. Most nem.
EUFÉMIA Itt unatkozom! Miért ne mehetnék Bizáncba?
KÁLMÁN Ha már igazán magyar királyné lennél, tudnád magadtól is. Rossz a politikai helyzet.
EUFÉMIA És nekem mi közöm ahhoz?
KÁLMÁN Az a közöd, hogy Bizánc haragszik a férjedre, mert elfoglalta Dalmáciát. Ok szívesebben látnák a magyar trónon Álmost.

EUFÉMIA (*mintha nem is hallotta volna*) Tudod, Piroska azt mondja, van most Bizáncban egy olyan mesés hangú herélt énekes, akihez fogható...

KÁLMÁN (*bizalmasra lehalkított hangon*) Femi, ez nevetséges. Mit akarsz te - egy heréltől? Éppen te? Bird ki még egy félóráig, aztán jövök és kárpóttalak. (*Egész halkan*) Tudod jól, hogyan.

EUFÉMIA (*elégedett és érzéki a hangja*) Úgy, ahogy múltkor...? (*Nevetgél*) Az jó lesz.

KÁLMÁN Úgy. Csak most menj.

EUFÉMIA De ne váross sokáig. Most aztán pláne várlak...

KÁLMÁN (*Eufémia távozása után, kissé zavartan*) Sejttem, mire gondolsz most, Alberik.

ALBERIK Én? Hogy is mernék én bármit...?

KÁLMÁN Csak farizeus ne légy, arra kérlek. Ezt akkor se bírtam a papokban, amikor még magam is... Azt gondolod - és talán igazad is van -, szegény öreg Kálmán, nem bír a vérével. Fiatal a királyné... Hát igen. Az első feleségem csúnya volt és Buzillának hívták. Ez meg? No, ő nem Buzilla, egy csöppet se, sőt... Es amióta elvettem, legalább az oroszokkal béke van... De hát vak volnék, ha nem látnám, hogy azén Eufémiám... hát igen, azt, hogy ő miféle, meg kell szépitni, „eufemizálni”, hajó társaságban ki akarjuk mondani... (*Nevet*)

ALBERIK Én ebből semmit se mondtam, uram.

KÁLMÁN Persze, tudom. Önmagammal beszélgetek, szokás szerint.

Odakint megint láрма

Hát nem, ez már sok! A királynak nincs egy nyugodt perce! Mi van, átjáróház ez az udvar?

OTTMÁR (*halálra váltan ront be*) Felség, esedezem...

KÁLMÁN Nem érdekel! Mars ki!

OTTMÁR De olyasmi történt...

KÁLMÁN Máskor! Dolgozni akarok!

OTTMÁR (*összeszedi magát és elszántan bejelenti*) Felség, ez nem túl halasztást. Álmos herceg...

KÁLMÁN Álmos, már megint Álmos. Mi van vele?

OTTMÁR Megszökött.

Második jelenet

KÁLMÁN (*kinjában nevet*) Megszökött az öcsém? Hát nem mondtátok meg neki, hogy úgy döntöttem, visszafogadjuk? Es a dukátusát is visszakapja?

OTTMÁR Nem volt rá mód. Mire vége lett a Királyi Tanácsnak, a herceg már...

KÁLMÁN És hová ment? Hová a fenébe tudott még szökni? Már mindentől volt!

OTTMÁR Az órállók szerint...

KÁLMÁN Várj, ne mondd meg! Hadd találjam ki én. Henrik császárnál most volt, oda nem mehetett. Szvatoplukhoz se, Kijevbe, mert legutóbb azzal váltak el, hogy most egy ideig... A pápához nem mehetett, oda adott esetben én szökhethétk... Bizáncba se, hiszen Piroska itt van, az udvarban. Itt van?

ALBERIK Itt, királyom.

KÁLMÁN Ne, ne, az istenért, nehogy lelőjétek a poént... Akárhogy is nézem, senki máshoz nem mehetett, csak a Ferdeszajúhoz, Krakkóba.

OTTMÁR (*komoran*) Valóban oda ment.

KÁLMÁN Akkor is én találtam ki, én! Ez a hülye azt hiszi, a Ferdeszajú majd mellé áll, mert...

ALBERIK Ferdeszajú...? Ki az?

KÁLMÁN Hát Boleszláv. Tudom ám lengyelül is, csak bele ne törjön a nyelvem... „Krzywousty!” Egyébként tényleg csempé a szája. De százszor annyira esze van, mint azén öcsémnek... Hát te, Ottmár, mire vársz? Elmondta, elmehetsz.

OTTMÁR Még nem mindent.

KÁLMÁN Akkor ki vele.

OTTMÁR Vele ment Sima fia Márk. Bot fia Benedek. Uros és a fia, János.

KÁLMÁN Csak ennyi?

OTTMÁR (*megütözve*) De felség! Ez majd a fele a Királyi Tanácsnak! Ilyen helyzetben övintézkedésekre van szükség!

KÁLMÁN Pontosan, Ottmár. Épp azért hagyjál sürgősen magamra, hogy ezeket kigondoljam.

OTTMÁR (*sértődötten*) Királyom...

ALBERIK Megyek én is.

KÁLMÁN Nem, te maradj! Figyeld, kik szöktek el vele?

ALBERIK (*riadtan*) Őszintén mondom, uram: én ezt nem is értem.

Nincs egy órája, hogy itt randalíroztak...

KÁLMÁN (*késernyész nevetéssel*) Nem is értheted. Ez az igazi, sajátos magyar logika.

ALBERIK Bocssás meg - téged sem értelek, királyom.

KÁLMÁN Nem engedí Kálmán, hogy megvédjük a gaz Álmos ellen? Ilyen király nem kell nekünk! Akkor éljen Álmos! Nem, nem, ezt te tényleg nem értheted.

ALBERIK Bocssánát, de Ottmárnak talán igaza van, ha az urak ránk hozzák Boleszlávot, seregestől... Valamit tenni kellene.

KÁLMÁN (*töprengve*) Tudod, furcsán vagyunk mi Ferdeszajúval. Amikor belőlem egri érseket akart csinálni a naaagy, naaagy László király, én is Krakkóba szöktek ez elől, az ő apjához. Mint fiatalember, jól megértettük egymást. Aztán később háborúztunk is egymás-

sal. Neki majdnem hajszára ugyanaz a gondja, mint nekem: Zbigniew nevű öccse legalább évente kétszer le akarja lökni a trónról.

ALBERIK Erről nem tudtam.

KÁLMÁN Nem tudhattál, mert most egy ideje béke van köztünk. Tulajdonképpen... várj csak, azt hiszem, megvan az ötlet! Ha cserélhetnénk... ha úgy lehetne, hogy az ő Zbigniewje telepedjen le nálunk, mint menekült, az én Álmosom meg nála, és ki-ki vigyázna a másik öccsére... Igen, ez a megoldás!

ALBERIK Szabadna nekem is értenem?

KÁLMÁN Valakinek ki kell ugrasztania a fészkből Zbigniewet és rávenni, hogy szökjön gyorsan hozzám!

ALBERIK Nem értelek, uram!

KÁLMÁN Várj, elmondok egy tréfás történetet, abból mindent megértesz. Szerzetesnövendék-koromban a klastromban hallottam. Ali, a mohamedán harcos már évek óta harcol a szaracénok ellen. Szeretne szabadságra menni, de nem kap, csak ha felmutat valami vitézi tettet, például zsákmányol egy kőhajító gépet. No, Ali kimegy a csataterre, és pár óra múlva hozza a kőhajító gépet. Megkapja a két hét szabadságot, visszajön, harcol egy ideig, de megint elfárad. Kimegy a csataterre, és nemsokára meg is jelenik egy újabb kőhajító géppel. Megint kap két hét szabadságot. Ez már nem bírja szó nélkül a barátja, Omár. Te Ali, azt mondja, hogy csinálod, hogy hipp-hopp, mindig tudsz hozni egy szaracén kőhajítót? Hogyan, kérdi Ali, hát egyszerűen. Kimegyek a csataterre, átkiabálok a legközelebbi szaracén harcosnak: „Akarsz két hét szabadságot? Cseréljünk kőhajítót!”

ALBERIK (*tartózkodóan nevet*) Értelek, uram. Es hogyan gondold rávenni Zbigniew herceget, hogy éppen hozzánk szökjön?

Odakintről ordítózás hallatszik: „Életbevágó!” „Akkor se!” „Jó, majd én bejelentem!” „Menj az utamból, szarházi!”

(*Riadtan*) Megyek, megnézem...

KÁLMÁN Itt maradj! Majd én. Ez az Ottmár holnaptól nemhogy udvari ispán nem lesz, de még a lovaim nyugalmát se bírom rá...

OTTMÁR Királyom, bocsánat: rendkívüli helyzet állt elő...

KÁLMÁN Órák óta egyfolytában az van.

OTTMÁR (*nagy bejelentésre készül*) Zbigniew lengyel királyi herceg kíván felséged lába elé borulni...

ZBIGNIEW (*félteljesen és beront*) Igen. Én vagyok az. Menedéket és oltalmat kérek a bátyám, Boleszláv ellen!

KÁLMÁN (*cinkosan, Alberiknek*) Mit szólna? Néha a szerencse is besegít.

Harmadik jelenet

ZBIGNIEW (*fennköltén*) Megkapom a támogatást trónbitorló bátyám ellen?

KÁLMÁN Neked most mindeneelőtt pihenésre, kikapcsolódásra van szükséged...

ZBIGNIEW A hadat, megkapom vagy nem?

KÁLMÁN Hercegem, az ember az ilyesmit nem kapkodja el! Tárgyal, latra teszi, mi jó, mi nem...

ZBIGNIEW Nem erre számítottam. Azért jöttem éppen a magyar királyhoz, mert azt hittem, a hagyományos lengyel-magyar barátság neked is jelent valamit. (*Meghatottan*) Polak-wegier dwa bratanki, ahogy a népeink mondják! Ezt csúfolod meg, ha cserbenhagyok?

KÁLMÁN Szóval se mondtam, hogy cserbenhagyjak. Csak most estél be ide, az udvaromba. Remélem, nem várod, hogy kapom a cókómkom és usgyi, rohanok megtámadni Boleszlávot?

ZBIGNIEW De! Pontosan ezt várom.

KÁLMÁN Édes Zbigniewem, Európa-szerte az a híred, hogy nincs nálad jobb társalgó, ügyesebb táncos, gálásabb széptevő. Nem akarnád meglátogatni a feleségemet? Úgy rémlik, suhanakorodban te is nyaraltál Szuzdalban, ismerheted gyereklány korából...

ZBIGNIEW Ja, a kis Eufémia! Hát persze. Kislánynak is bögyös volt... Persze hogy meg akarom látogatni. De azt hallottam... hogy is... szóval nem várandós éppen...?

KÁLMÁN Ezt is tudod? Az még soká lesz, semmi se látszik rajta. Lefogadom, hogy nagyon örülne neked! Es közben én is megvizsgálhatom, mit tudok tenni érte... Bocsánat, hogy előre megyek, mutatom az utat...

ZBIGNIEW És a sereggemmel mi lesz?

KÁLMÁN Femi! Hol vagy? Vendéget hoztam! No nézd, ki van itt... Többször is nyaralt nálunk, Szuzdalban!

EUFÉMIA Nézzenek oda! Zbigniew... herceg. Micsodadalia lettél. És ez a bajusz... (*Kéjes sikkantással*) Huh, ez nem kézcsók, ez harapás! ZBIGNIEW Bátyám, a Ferdeszajú elűzött hazulról, királyné. Csak a te uradban reménykedhetem.

KÁLMÁN Ez az, herceg, meséj el mindent, engem ugyanis szólítanak a teendőim. A segítség módjáról meg aztán tárgyalunk. Femi, légy szíves, gondoskodj róla, hogy a vendégünk elégedett legyen...

EUFÉMIA (*szórakozottan*) Persze, menj csak. (*Kálmán távozása után egész más, fújtott hangon*) Jaj, Zbigniew, én olyanokat, az igazán olyanokat, hallottam magáról... vagyis arról, amit a nőkkélmével...

ZBIGNIEW En egyáltalán semmit se „művelek!” Engem elűztek a trónról, ami jogosan megillet...

EUFÉMIA Jaj nekem, ez is kezd... (*Szinte dorombolva*) Megértem, ha Kálmán előtt nem mesél, ő mégiscsak pap volt, meg öregebb is, mint mi... Nekem igazán bevallhatja!

ZBIGNIEW Sajnálom, de...
EUFÉMIA Ugyan, ugyan... Még a verebek is egy bizonyos velencei hölgyről csiripelnek, akivel Zbigniew herceg egymás után tizenkét-szer... és mindig másképp... Na?
ZBIGNIEW (*zihálva, mint akit közben már vetköztettek*) De kérem... én... (*Felcsattan*) Megőrijtesz, te dögl! Es ha bejön?
EUFÉMIA Sose jön be. Ez csak a törvényeinek él.
ZBIGNIEW De ha mégis? Értsd meg, tőle kell sereget kapnom! Nem kockáztathatom, hogy...
EUFÉMIA Es azt kockáztathatod, hogy engem nem kapsz meg? Én is tudok veszélyes lenni! Ledöflek, megmérgezek... Olyan magányos vagyok itt. Ezek a magyar férfiak gyávák, unalmasak. Nincs lelkük. Minket, szlávokat nem értenek meg, a mi szenvedélyünket...
ZBIGNIEW (*elgyöngülve*) De nem... nem szabad...
EUFÉMIA (*érezéken dúdol neki*) Emlékszel erre a dalra? Ott, ahol a Dnyeszter vize zúg... nedves voltafú, kurutyoltak a békák... és te megfogtad a...
ZBIGNIEW Én nem... valaki más...
EUFÉMIA Te gyáva! Érti a kezem, hogy akarsz! Vagy nem?
ZBIGNIEW De! Jaj, ne! De!
EUFÉMIA Hát ki vigasztalja egymást... mi szlávok... a bánatunk... A kutyás figurát legalább egyszer velem is... jó?
ZBIGNIEW (*ő is énekel*) Vár reánk egy fehér kicsi zug... jó! Veled... akár tizenötzör is...
EUFÉMIA Ott, ahol a Dnyeszter... (*Diadalordítással*) Egy!

Negyedik jelenet

UROS FIA JÁNOS Apám, illetén még nem láttam: ez a lovon is alszik!
UROS (*fojtottan*) Sosefelejtse el, hogy Bot fia Benedek ott lovagol a hátad mögött.
U. F. JÁNOS Mondták ugyan, hogy mire Álmos megért valamit, a tej is megalszik a szájában...
UROS Hát akkor?
U. F. JÁNOS Azt hittem, ez csak amolyan szóbeszéd.
UROS Láthatod, nem az.
U. F. JÁNOS De akkor miért álltunk át hozzá?
UROS Pont ezért. Es elég legyen, hallod?
U. F. JÁNOS (*suttogva*) Tán jó az, ha buta a vezérünk?
UROS (*suttogva*) Mellette te vagy az okos! Viszont Kálmánnal, ha beszélsz, úgy érzed, még meg se szólaltál, ő már tudja, mit fogsz mondani.
U. F. JÁNOS Én tiszteltem őt se elől...
BOT FIA BENEDEK (*utoléri őket*) Jól tetted, fiú. Kálmán fejjel külön mindenkinél!
UROS Tényleg, Benedek? Akkor miért kíséred Álmost velünk együtt Krakába?
B. F. BENEDEK És te, Uros, mit kerestél Kálmán tanácsában, ha Álmos híve vagy?
UROS Biztam Kálmánban. Sokáig bíztam. De elfogyott a türelmem.
B. F. BENEDEK Kevés volta donáció, mi?
UROS (*felfortyan*) Hát igenis, kevés volt! A magyar trónon még sose ült ilyen szarrágó, smucig alak! A mi nagy László királyunk bezeg tudta, mivel tartozik a híveinek...
B. F. BENEDEK ...és szépen elosztogatta a fél országot!
UROS Tehette! Szerzett a kardjával háromannyit! Egész Európa tartott tőle! Nem így volt, mondd még hitedre, Benedek!
B. F. BENEDEK Kálmán nem tehet róla, hogy neki nincs olyan szerencséje...
UROS Fenét szerencséje, esze! A ti nagyokos Kálmánotok sorra összeveszett minden hatalommal. Es ki az egyetlen, akivel jóban van? Na, ki? A pápa!
UROS FIA JÁNOS Apám, a pápát mindenki tiszteli, előtte még a nagy Henrik császár is retirált...
UROS Fogd be a szád, kölyök, semmit se tudsz erről. Amikor a keresztes hadak jöttek, a ti Kálmánotok sereggel kergette ki őket az országból, előírta, hogy mindenért, amit elvesznek, készpénzzel fizessenek...
B. F. BENEDEK Jól is tette! Azok rablók voltak, és úgy viselkedtek, mintha mi volnánk a legyőzendő pogányok...
UROS Igen? Jól? Es nem azért kell húsz éve egyfolytában engesztelgetni a pápát, hogy ezt megbocsássa? Nem azért mondott le a ti híres Kálmánotok az investitúrajogról, ami már mégiscsak gyalázat?
U. F. JÁNOS Psszt, apám. Fölébredt.
UROS Na és, Álmos herceg bátran meghallhatja, hogy egy országnagy torkig van a bátyja baklövésével!
ÁLMOS Hol járunk? (Ásít) Kicsit elnyomott a buzgóság...
B. F. BENEDEK Nincs már messze Krakó.
ÁLMOS Szép utat megtettünk! Márk még nem jött vissza?
UROS Nem, Sima fia Márk még nem jött vissza. Ha egyáltalán odament. A fiamat kellett volna küldeni.
B. F. BENEDEK Vagy engem.
ÁLMOS Uros, a fiad még kölyök, nem bízhatom rá, hogy ő jelentse jöttömet a lengyel királynak. Te meg, Bot fia Benedek, milyen nyelven tudnád vele?
U. F. JÁNOS Húszéves múltam, uram!
B. F. BENEDEK Hiába, fiú. A magyar király képében nem járhat el.
ÁLMOS Még nem vagyok király.
UROS De leszel. uram. mert mi állunk melletted!

ÁLMOS Szép tőletek. Reméljük a legjobbakat. Tudjátok, én őszintén csodállak, amiért bíztok bennem. Már annyiszor próbálkoztam, és mindig Kálmán győzött.
UROS Ezúttal te fogsz, hercegem. Ha Boleszláv melléd áll, márpedig azt neki is látnia kell, hogy sose volt még ennyi esélye egy magyarlengyel szövetségre...
U. F. JÁNOS (*izgatottan*) Azt hiszem, megjött Márk. Az a lovas ott szemben...
ÁLMOS Jó a szemed, fiatalember. Az valóban Márk almáserese...
SIMA FIA MARK (*fáradtan zihál*) Boleszláv azt... üzeni... nem tud...
ÁLMOS Mit nem tud?
S. F. MÁRK Elébed jönni. Most... nem...
ÁLMOS Tudja, hogy személyesen kérem erre?
S. F. MÁRK Természe... természetesen...
ÁLMOS Hallani akarom, te mit mondtál, és hogy hangzott az ő üzenete!
S. F. MARK Boleszlávhoz nem lehetett bejutni. Valami történhetett, mert egyfolytában ülésezett a szejm... De a kancellárián beszéltem egy kamarással!
ÁLMOS Rosszul tetted. Vele magával kellett volna!
S. F. MÁRK Ennek a kamarásnak épp azért adtam néhány dukátot, hogy járjon közbe...
UROS (*diadalmasan lecsap*) Most megfogtalak, Sima fia Márk. Nemis jártál a Wavelben!
S. F. MÁRK Uros, hiába fehér a hajad, illet te se mondatsz büntetlenül! Le a lóról, véd magad!
ÁLMOS Állj az egész. Benedek, János, tartsátok őket! Kedves Uros, én sem értem, mire alapítod, hogy Márk nem járt a Wavelben...
UROS Ó nem az az ember, aki egy petákot is adna bárkinek. Elszólta magát azokkal a dukátokkal.
S. F. MARK Nahát tudd meg, hogy nem a magaméból adtam! A herceg adta, hogy kenjem meg, akit kell...
ÁLMOS Tanúsíthatom, így volt.
UROS Ha csak így nem... Bocsánat, visszavonom. Megkövetlek, Sima fia Márk.
ÁLMOS Látjátok, ezt szeretem. Az én magyarjaim térjenek meg egymással szépen, békésen...
U. F. JÁNOS (*önfeledten*) Alszik a tej!
ÁLMOS Mondtál valamit, fiatalember?
UROS Nem, herceg, az én fiam semmit se mondott. Befogja a száját, mert különben betapasztom.
S. F. MÁRK Száz szónak is egy a vége, Boleszláv azt üzente, szívesen lát vendégül, de elébed jönni nem tud. Amint lesz ideje, elsőként vedled tárgyal.
ÁLMOS (*megkönnyebbülten*) Na, ez mindjárt más! Siessünk, és kvártélyozzuk be magunkat a Wavelbe.
UROS Tüstént követlek, de most jutott eszembe, hogy a fiamat fontos ügyben el kell küldenem...
S. F. MÁRK (*gúnyosan*) Fehérvárra, Kálmánhoz, ugye?
ÁLMOS Ne kezdjétek megint... Rendben van, Uros, tudod, merre keress minket...
ÁLMOS (*halkan, bizalmasan*) Nyargalj, ahogy csak bírsz, Fehérvárra.
U. F. JÁNOS (*megdöbbenve*) Szóval mégis...?
UROS Tartsd a szád! Erőnek erejével is, de bejutsz a királyhoz, és jelented, hogy Álmos hová szökött...
U. F. JÁNOS Gondolod, még nem tudja?
UROS Azzal ne törődj. Lássá, hogy te akartad figyelmeztetni!
U. F. JÁNOS De apám, most már végképp nem értelek. Végül is Álmosnak vagy Kálmánnak a híve vagy?
UROS Jól jegyezd meg: én az Uros nemzetség híve vagyok! Ha Boleszló nem jött Álmos elé, akkor nincs rá szüksége, és a herceg ügye rosszul áll...
U. F. JÁNOS Ha így van, miért nem megyünk haza mindketten?
UROS Mert sose lehet tudni. Hátha Álmosnak mégis bejön...? Legjobb, ha mi Urosok itt is, ott is jelen vagyunk. (*Hangot vált*) Na, eridj.
U. F. JÁNOS (*távolodik, de visszakált*) Es ha Kálmán apámról kérdez?
UROS Leplezz le mint összeesküvőt! Annál jobban fog hinni neked... (*Emelt hangon*) Jövök már, hercegem! Testestül-lelkestül a tiéd vagyok...!

Ötödik jelenet

OTTMÁR (*suttogva*) Bocsánat...
KÁLMÁN Ki az? Te vagy, Alberik?
OTTMÁR Nem, csak én bátorkodom...
KÁLMÁN Mit akarsz?
OTTMÁR Zavarlak, uram?
KÁLMÁN Zavarsz.
OTTMÁR Ha nem volna nagyon fontos, amit mondanom kell, nem is merésznélnek...
KÁLMÁN Ennyi szó helyett rég kibökhetted volna, mit kérsz.
OTTMÁR Csak azt, hogy nézz be egy rejtékajtón.
KÁLMÁN Nem tudom, mit akarsz ezzel., Ottmár, de torkig vagyok az int-rikáitokkal! Előre megmondom, senkivel se tudsz összeugrasztani.
OTTMÁR Ha nem jössz velem, uram, sose bocsátod meg magadnak.
KÁLMÁN Nem nézhetné meg helyettem Alberik?
OTTMÁR Vannak dolgok, amelyek nem pap szemének valók.
KÁLMÁN Te pióca... szívod a véretem, mi? Én is majdnem püspök lettem.

OTTMÁR De nem lettél, uram! A királyságot választottad, hát most nem bújhatsz ki a terhei alól... Bocsnát.
KÁLMÁN Jó, hát mutasd, amit akarsz. De megjegyeztelek magamnak. Mentünk. Hová vezetsz? *(Elképedve)* Hisz ez Eufémia lakosztálya...
OTTMÁR Igen, királyom. Es ajánlom, erősítsd meg magad...

Hatodik jelenet

Nagy kavarodás: Eufémia sikítózik, Zbigniew méltatlankodik

EUFÉMIA Egy leplet! Legalább egy leplet! Valaki!
ZBIGNIEW Nem azt mondtad, hogy sose jön ide?
KÁLMÁN *(magának dünnyögi)* Összeragadtak, minta kutyák...
EUFÉMIA Te barom, azt a takarót... Dobj már ide!
ZBIGNIEW Mennyire ellenkeztem! Esküszöm, Kálmán, hogy én nem akartam!
EUFÉMIA Méghogy ő nem! Te buja vadállat! Hidd el, Kálmán, rám vetted magát, és...
KÁLMÁN *(tompá, fojtott hangon)* Femi, ne erőlködj. Ottmár, az őrséget.
OTTMÁR *(lelkesen)* Igen, az őrséget! Őrség! A királynéhoz. KÁLMÁN Itt nincs királyné. Itt csak egy ócska kurva van. Egy ninivei szajha.
EUFÉMIA *(sikít)* Azért a szuzdali fejedelem lányáról beszélsz, igen?
KÁLMÁN Őrség, a szuzdali hercegnő hazatér az apai házba. Még ma átszupplójátok a határon.
EUFÉMIA Es a gyermek a szívem alatt?
KÁLMÁN Majd az apja gondoskodik róla.
EUFÉMIA Te vagy az apja!
KÁLMÁN Ne mondd, ilyen biztos vagy benne? Hátha valamelyik vendégem? Bármelyik lehetett! A magyar király háza tárva-nyitva áll mindenki előtt...
ZBIGNIEW Tudom, hogy lehetetlen... de próbálj megbocsátani. Elvesztettem a fejemet. De hát te mondtad, hogy szórakoztassam...
KÁLMÁN *(keserűen)* Na persze. Es ki tehet arról, ha a magyar királynét csak a hentergés szórakoztatja? Na, vigyék innen ezt a nőszemélyt. Aki a nevét kiejti előttem, halál fia! Ottmár, ezt mindenkiel tudasd.
EUFÉMIA Hohó, nem úgy megy az, Kálmán! „Amit Isten egybekötött, ember szét nem választja!”
KÁLMÁN Egy házasságtörőtől még a pápa is elválaszt.
EUFÉMIA Ei, tíz év múlva, húsz év múlva! Addig nem nőülhetsz, amikor meg igen, nem tudsz majd trónörököszt csinálni!
KÁLMÁN Még maradt egy fiam.
EUFÉMIA Buzillátó? Szegény Istvánka, amilyen satnya, nem fogja megérni, hogy trónra kerüljön. Es ha nem, Álmos lesz a magyarok királya, Álmos, Álmos, Álmos...!
KÁLMÁN Ebből elég. Váltott lovakkal vigyék az apja udvaráig!
EUFÉMIA *(miközben kivonszolja)* Kálmán, az istenért...!
ZBIGNIEW Es velem mit tervezel?
KÁLMÁN Hm, veled... Jó kérdés. Futárt menesztek Boleszlávhoz. Ő a bátyád, döntsön feléd ő.
ZBIGNIEW Csak azt ne! Itt maradok inkább, mint... mint szolga. Elmegek vezekelni. Zarándoknak. Csak haza ne küldj! Boleszláv kilöketi a szememet.
KÁLMÁN Mért löketné? Ti Piastok vagytok, nem Lökietek...
ZBIGNIEW Ha-ha. Remek vicc volt. Köszönöm.
KÁLMÁN Őrség, a lengyel király testvérét kíséritek Krakkóig. És vigyázzatok, hogy meg is érkezzék.

Hetedik jelenet

ALBERIK Talán elég mára...
KÁLMÁN Nem, még alig végeztünk valamit.
ALBERIK Királyom sápadt, minta pergamen. Amióta a királyné...
KÁLMÁN Ezt nem akarom hallani!
ALBERIK Elhívatnám az olasz doktort...
KÁLMÁN Nem! *(Enyhültebben)* Néha azt gondolom, árt nekem a sok flastrom meg köpölyözés. Hanem...
ALBERIK Igen?
KÁLMÁN Ha elmondom, meg fogsz vetni érte...
ALBERIK Én soha.
KÁLMÁN *(habozva)* Talán kivételesen... talán segíthetne rajtam egy... boszorkány. Egy olyan füvesasszony.
ALBERIK Két hete kerestetek egy olyat.
KÁLMÁN Tudós pap létedre? Te nem hihetsz a strigák bűverejében!
ALBERIK Nemis. Ahogyan királyom se. De azért kipróbálni mindent lehet.
KÁLMÁN Alberik! És találtál?
ALBERIK Hát ez az, mindig hallom, hogy mennyi a boszorkány, most meg... Az egyik, akit jónak mondanak, a cseh király köszvényét kúrálja...
KÁLMÁN No, ha azzal elboldogul...
ALBERIK Egy másikkal meg aznap volt a temetése, amikor érte küldtettem.
KÁLMÁN *(elneveti magát)* Ez jó. A boszi magamagán nem bírt segíteni...
ALBERIK Most várom a hírt, megtalálták-e a harmadikat, az ájtatos Terézia asszonyt...
KÁLMÁN Tudod-e, Alberik, mit dúdolgatok mostanában, ha magam vagyok?
ALBERIK Nem tudhatom, uram.

KÁLMÁN *(az „Egyszer volt egy kemence” dallamára)*
Egyszer voltam szerencsés,
mikor jött egy kis bencés...

ALBERIK Magahitté teszel, uram. De ha ennyire kegyes hangulatban vagy, mondanék valamit.
KÁLMÁN Rajta.
ALBERIK Ne küldjük el azt a levelet a bakonybéli apátnak!
KÁLMÁN Az adomány visszavonásáról?
ALBERIK Nagy hiba volna. Ha az apát panaszt tesz a pápánál...
KÁLMÁN Értsd meg, nem hunyhatok szemet a hamisítás fölött! Ha így megy tovább, a kincstárnak pár év múlva nem lesz egyetlen halastava sem!
ALBERIK De háta bakonybélieknek még maga a szentté avatott István király adományozta a tavat!
KÁLMÁN Egy fészkes fenét! Amióta törvényt hoztam róla, hogy minden halastó, amit az elődeim szétajándékoztattak, visszazáll a kincstárra, az István által adományozottak kivételével, nyakra-főre gyártják az Istvántól származó adományleveleket. A bakonybéli apáté szemet szűrőan durva hamisítvány.
ALBERIK Én mégis azt mondanám... ne feszítsük tovább a húrt.
KÁLMÁN Miféle hűrt? Miről beszélsz?
ALBERIK Ne mondhassák se itt, se Rómában, hogy királyom egyházellenes.
KÁLMÁN Ez nevetséges! Inkább azt szokták vádként a fejemhez vágni, hogy túlságosan a pápához húzok, hogy látszik rajtam, engem is papnak szántak...
ALBERIK Paszkál pápán nagyon sok múlik! A választ is csak ő hagyhatja jóvá...
KÁLMÁN Lemondtam az investitúrajogomról, az nem elég?
ALBERIK De hát Álmos herceg dolgában is tőle várunk segítséget, el ne felejtse felséged! A zsinat kimondhatja, hogy eretnek, ha a király ellen lázad!
KÁLMÁN Nem, a halastavamat akkor se hagyom.
ALBERIK Akkor legalább... *(Elharapja a szót)*
KÁLMÁN *(ingerülten)* Mit legalább?
ALBERIK Királyom megígérte az elődömnek, Hartviknak a győri püspökséget...
KÁLMÁN Miért olyan sürgős? Meglesz.
ALBERIK Hartvik atya lelken nagy seb az, hogy pont olyan közönséges mezei pap, mint én, pedig egykor, amíg Henrik császár meg nem fosztotta tőle, magdeburgi érsek volt...
KÁLMÁN Azt nem az én dolgom jóvátenni.
ALBERIK Azt nem, de Hartvik megírta az új István-legendát, és kitalálta az apostoli királyság elméletét, ami kapóra jött felségednek...
KÁLMÁN Az ötletet hozzá magam adtam.
ALBERIK És megírta azóta az Imre herceget meg a Gellért-legendát is. A pécsi monostorban az ő vezetése alatt gyártják a Szent Zoerardról meg a Szent Benedekről szólóakat...
KÁLMÁN Az a dolguk!

ALBERIK Igen, de egész Európában nincs még egy ilyen jól működő legendagyár! És a miénk már felséged hatalmának egyik ágává nőtte ki magát, és Hartvik nélkül ebből nem lett volna semmi...
KÁLMÁN Nézzenek oda! Nem akartam elhinni, de tényleg van egyházi lobby!
ALBERIK Magamért sose szólnék, uram.
KÁLMÁN Gondolod, Alberik, hogy ha én... igen, ha püspököt csinálók Hartvikból... az jól ellensúlyozná a bakonybéli apát ügyét? ALBERIK *(diadalmasan)* Gondolom, felség!
I. HÍRNÖK Királyom, Álmos herceg nagy sereg élén átlépte a határt!
II. HÍRNÖK Álmos herceg lengyel és magyar hadakkal Újvárt ostromolja!
III. HÍRNÖK Felség, Újvár elesett!
KÁLMÁN Szegény öcsém! Megint kezdi. *(Uralkodói modorra vált)* Hé, Ottmár! Mozdósítás! Fel mindenki Újvár alá!

Nagy sürgölődés kezdődik, parancsok hangzanak, harci kürtjelek

Nyolcadik jelenet

ALBERIK Egész nap egy falatot se evett felséged.
KÁLMÁN A sok hulla meg a vér nem éppen étvágygerjesztő.
ALBERIK Királyom beteg! Legyöngülve hogy akar hadat vezetni?
KÁLMÁN Hívd ide nekem Jákó fia Achillest.
ALBERIK Nem tehetem. Levágták.
KÁLMÁN Akkor... szegény Achilles, jó vitézem volt. Akkor Bot fia Benedeket.
ALBERIK Őt sem lehet. Odaát van, Álmos táborában.
KÁLMÁN *(sóhajtván, magának)* Az egésznek semmi értelme...
ALBERIK Besötétedett. Hozok méceszt.
KÁLMÁN Nem kell.
ALBERIK Királyom, nem akar olvasgatni? Mint otthon?
KÁLMÁN *(felcsattan)* Békét akarok! Hagyjál nekem békét!
ALBERIK *(sértődötten)* Parancsára. Csak meg ne bánja...

Pár pillanattig teljes a csönd, aztán valaki pisszegni kezd

KÁLMÁN Visszajöttél, Alberik? *(Elbizonytalanodva)* Vagy nem te vagy...? Miért nem válaszolsz? Ideges voltam, próbáld gyakorolni a keresztényi megbocsátást...

Megint a pisszegés hallatszik

De hát ki az? A körvonalaidból ítélve te is csuhás vagy! BOLESZLÁV Átmenetileg. Vezeklésül kell kámzsát hordanom. De álcázásnak se rossz.

KÁLMÁN A hangod ismerős... Mondd meg, hogy ki vagy, vagy hívom az őrséget!

BOLESZLÁV Amit akarok, ahhoz nem kell tanú. (*Gyorsan hozzátesszi*)

Es mécseset se hozass! A témánkhoz sokkal jobba sötétség. Minek nézegessük egymás szegényét: én a püpodat, te a ferde számat... KÁLMÁN Boleszláv! Hát te... hogy kerülsz ide?

BOLESZLÁV Sűrű titokban. Senkinek se szabad tudni róla, hogy találkoztunk.

KÁLMÁN És ha belép valaki?

BOLESZLÁV Én egy szegény kolduló barát, egy zarándok vagyok, aki Somogyvárra tart, Szent Egyed sírjához. Egyébként tényleg el kell oda jutnom.

KÁLMÁN Hogyhogy? Miért?

BOLESZLÁV Penitenciából, Zbigniew öcsém miatt. Az érsekem kötelezett rá kiátkozás terhe alatt.

KÁLMÁN Mit csináltál vele?

BOLESZLÁV Majd mindent megtudsz sorjában.

KÁLMÁN Ne haragudj, hogy hazaszuppoltattam. Nem tehettem mást!

BOLESZLÁV Haragudni? En? Epp ellenkezőleg. Végre megbüntethetem úgy, hogy elmenjen a kedve a trónköveteléstől. (*Kis szünet után*) Megvakítottam.

KÁLMÁN (*emlékezve Zbigniew félelmére*) Kilöktetted a szemét... Jól sejtette. (*Sóhajjal*) És én tetetek róla!

BOLESZLÁV Azért vagyok itt, hogy viszonzzam a szívességedet. Ha megegyezünk, én elvonulok a seregemmel, és a te Zbigniewed kénytelen lesz feladni Ujvárt és megint a bocsánatodért esedezni. Te pedig, ha van eszed, követed a példámat. Ezt a megvakíttatást melegen tudom ajánlani.

KÁLMÁN Én keresztényi hitben nőttem fel!

BOLESZLÁV Én tán nem? Hidd el, nincs ennél keresztényibb eljárás. Hiszen nem veszed el az életét, csak azt teszed lehetetlenné, hogy előlről kezdje a bajkeverést.

KÁLMÁN Nem... nem. Képtelen volnék ilyet tenni. Mégiscsak a testvérem!

BOLESZLÁV Kár, hogy ez neki sose jut eszébe, amikor átszökik valamelyikünkhez és sereget kér ellened!

KÁLMÁN Egyszer csak megérti, hogy tőlem a trónon kívül mindent megkaphat. Nem taknyos már, lassanként benő a feje lágya...

BOLESZLÁV Két hete, hogy hozzám szökött, Krakába. Gondolod, hogy azóta...? Higgyél nekem, ha nyugodtan akarsz aludni felőle, legjobb a megvakíttatás.

KÁLMÁN Nézd, Ferdeszájú, ha nincs más mondanivalód, el is mehatsz.

BOLESZLÁV És még téged neveznek műveltnek, könyvesnek meg a jó ég tudja minek... Hát én soroljam neked a példákat? A te nagy elődöd, István mit csinált Vazullal, amikor másképp nem boldogult vele? Kinyomatta a szemét! Es ettől még szentté avatták? Szentté bizony! Vagy ott a tereboviji fejedelem, Vaszilko! Azt is megvakíttatta a saját családja, mert úgy látták, veszélybe dönti a dinasztiát. Es uralkodnak azóta is? Uralkodnak! Akkor meg mit akarsz te a keresztényi neveltetéssel?

KÁLMÁN Elég, Boleszláv, elég, mert...

BOLESZLÁV Felőlem különben azt csinál a te Álmos öcséd, amit akar. Kivéve, ha elfoglalja a trónodat, mert ahhoz a lengyel királynak is lesz egy-két szava.

KÁLMÁN Milyen alapon?

BOLESZLÁV Olyan alapon, hogy szövetséget akarok kötni veled. De csak akkor, ha erős és egységes országod van.

KÁLMÁN (*felnevet*) Tudom már, honnét fúj a szél! Rossz egyszám magában kiközösítettnek lenni, nem igaz? Bezzeg, ha én is kitolatam az öcsém szemét, mindjárt azt lehet mondani, kérem, ez manapság bevett politikai eljárás, szalonképes szisztéma az uralkodáshoz...

BOLESZLÁV Tudod mit, fűtülök rá, mond-e rám anatómát az érsekem vagy visszavonja. Legfeljebb felöltöm ezt a csuhát, elzarándokolok Szent Egyed sírjához, abba még senki se halt bele. De Álmos öcséd mint királya magyar trónon: az életveszélyes volna. Egy befolyásolható fantaszt, akit csak az nem ver át, aki nem akarja... Miféle szövetséges az ilyen? Mondd, hogy nincs igazam!

KÁLMÁN Igazad van, Ferdeszájú. Pontosan azért nem engedem át neki a trónt, mert igazad van. Elhíheted, nagyobb kedvem volna könyvtárban ülni és a kánonjogot foglalkozni, mint egy életet át a magyarok zavaros ügyeivel bajlódni. De bízd rám, hogy a saját szemétdombomon hogyan legyek kakas.

BOLESZLÁV Szóval elutasítod az ajánlatomat?

KÁLMÁN Még nem hallottam az ajánlatodat.

BOLESZLÁV Ötödik Henrik északról, a cseh Szvatopluk délről akarja lenyelni Lengyelországot. Egyedül nem bírok velük. Egy erős Magyarországgal szövetségben - biztosan. De ehhez ki kell iktatni a képből Álmos öcsédet.

KÁLMÁN Ki fogom iktatni. De a magam módján.

BOLESZLÁV Hogyan? Talán megkéred szépen, édes Álmosom, négyszer ugyan már megesküdtél, hogy békén maradsz, ha megbocsátok, ígérd meg ötödször is?

KÁLMÁN Nézd, Boleszláv, számomra az egész uralkodás egy nagy

kísérlet. Éppen az a tétje számomra, hogy megpróbáljam, hátha lehet ezt anélkül is csinálni, hogy kiszúrtnám bárki szemét vagy halomra gyilkoltatnám az alattvalóimat...

BOLESZLÁV Nem lehet. Elfelejtet, hogy ez itt Kelet-Közép-Európa. Itt másból nem értenek...

KÁLMÁN Talán mégis. És az embernek a testvérel kutyakötelessége a végsőkig próbálkozni.

BOLESZLÁV (*bosszankodva*) Fene azt a papos lelket! Belekényyszerítenél olyasmibe, amiről magam is tudom, hogy értelmetlen... (*Hangot vált*) Értsd meg, mi sokkal jobban állunk az ostromban, mint til! Egy szavamba kerül, és eldöntjük a csatát a javunkra.

KÁLMÁN Hát próbáld meg!

BOLESZLÁV (*felcsattan*) De nem akarom megpróbálni, mert kényszerpályára kerülök. Akkor téged meg kell fosztanom a tróntól, ráülhetem ezt az Álmost, de hogyan induljak el Henrik meg Szvatopluk ellen, ha ő a szövetségesem? Henrik ígér neki valamit, és ő az első szóra átpártol hozzá! Te ilyet sose tennél.

KÁLMÁN Köszönöm. Tényleg nem. De a kedvedért sem fogom megvakíttatni az öcsémét.

BOLESZLÁV Ettől féltém. (*Nagy sóhajjal*) „Finis Poloniae!”

KÁLMÁN Na, már azt hittem, elmarad.

BOLESZLÁV Hogyhogy „elmarad”? Mi marad el?

KÁLMÁN A nagy lengyel lelked. A „ Finis Poloniae!”

BOLESZLÁV (*sértődötten*) Fogalmam sincs, miről beszélsz.

KÁLMÁN Ugyan már... ti mindig ezzel álltok elő. Ha kicsi a baj, ha nagy, rögtön „Finis Poloniae!”

BOLESZLÁV Nem igaz. Mondj csak egyetlen esetet is...

KÁLMÁN Egyet? Százat! Emlékszel, mit üzentél, amikor belefoglaltuk István királyunk legendájába, hogy miként kapta a koronáját? Azt írjuk, hogy Szilveszter pápa eredetileg a ti Meskó királyotoknak szánta, de megjelent előtte az angyal, és rávette, hogy adja inkább a magyar Stephanusnak. Erre te megüzented, hogy ami legendánk miatt „Finis Poloniae!” Holott csak arról volt szó, hogy kellett egy motívum a legitímációhoz...

BOLESZLÁV Látod? És eszedbe se jutott, hogy ezzel a nagy ötlettel tönkre zúrod az én legitímációm! Miért nem azt találd ki, hogy a cseh Václav koronáját kapta István, miért a lengyel Meskóét?

KÁLMÁN Véletlenül. Ő jutott eszembe.

BOLESZLÁV Es még véletlenül sem az, hogy polák-wegier dva brat-tanki!

BOLESZLÁV Halkabban ordíts, Ferdeszájú, mert be talál jönni valaki, és nem lesz titkos az egységünk!

BOLESZLÁV (*tassan fogja fel, mit hallott*) Ezek szerint... Kálmán, számíthatok rád Henrik meg Szvatopluk ellen? Akkor jescse Polska, nie zginiele...

KÁLMÁN Persze hogy nincs veszve. Mondtam egy szóval is, hogy cserbenhagylak?

BOLESZLÁV (*örömtől repesve*) Akkor megyek és hazazavarom az öcsédet!

KÁLMÁN Légy szíves, ne nagyon alázd meg. Épp elég lesz szegénynek, hogy megint hoppon maradt...

BOLESZLÁV Bíz rád, olyan lesz, mint a kezesbárány. Isten veled, királytárs! (*Mentéből visszafordul*) Nem lenne jobb mégis kitolatni... legalább az egyik szemét?

Kilencedik jelenet

Szabad tér, ünnepi aktust jelző harsonahangok

I. ÖRÁLLÓ (*fennkölt, harsány*) Álmos herceg hódolatát nyilvánítja a magyarok királyának!

Harsona

I. CIVIL (*suttogva*) Figyelte, szomszéd? Csak herceget mondott, pedig Álmos „uralkodó” herceg volt... Ez jelent valamit.

II. CIVIL (*ugyanúgy*) Ne kombináljon. Lehet véletlen is.

I. CIVIL A protokollban nincsenek véletlenek.

II. CIVIL (*fennkölt, harsány*) Kálmán, a magyarok királya kegyesen elfogadja a herceg hódolatát!

Harsona

I. CIVIL (*izgatottan*) Hallotta? Ez se tette hozzá, hogy „uralkodó”. Én mondom magának, megszüntetik Álmos dukátusát...

II. CIVIL Na és jó az nekünk?

I. CIVIL Csakis. Nincs többé két dudás egy csárdában.

II. CIVIL Botfűlű hülye. Ahol két dudás vari, ott maga hol az egyikkel fújat, hol a másikkal...

ÁLMOS (*a nyilvánosságna szánt kenetes hangon*) Meg tudsz bocsátani, bátyám?

KÁLMÁN (*ugyanúgy*) Hadd öleljelek meg, öcsém!

Harsonahangok

Tizedik jelenet

ÁLMOS Valóban visszafogadsz?

KÁLMÁN Vissza. De feltételekkel.

ÁLMOS Kihasznlód a helyzetet, mi? Igazán testvéries. Nincs más lehe-

Tizenegyedik jelenet

tősegem, mint elfogadni, amit mondasz, ugye? Mintha... *(Elharapja)*

KÁLMÁN Mintha...?

ÁLMOS *(elszántan)* Mintha nem tudnánk, hogy a trón jog és László király akarata szerint engem illet!

KÁLMÁN Megint ezt kezdted? Az élet húsz éve egyfolytában cáfolja ezt a jogodat!

ÁLMOS Most igazolta volna, ha azzal az aljas húzással el nem tántorítod mellőlem a lengyeleket...

KÁLMÁN *(elképedve)* Miféle aljas húzásról beszélsz?

ÁLMOS Zbigniew hazasuppolásáról. A titkos alkuról Boleszlával. Keresztényietlen és lovagiatlan lépések voltak.

KÁLMÁN Es mi nem lett volna az?

ÁLMOS Ha Zbigniew dolgát magad intézed el. Ha a kettőnk ügyét engeded a csatamezőn eldőlni!

KÁLMÁN Zbigniewnek, ha nem küldöm haza, a fejét kellett volna vétetnem. Keresztényibb lett volna kivégeztetni? Keresztényibb lett volna hagynom, hogy lengyel segítséggel bevedd Újvárt, öldösd a pártonom állókat, amíg a trónra fel nem ülsz?

ÁLMOS Igen! Igen! Igen!

KÁLMÁN *(nagy sóhajjal)* Azt hiszem, egyedül én tudom, Álmos, hogy nem megátalkodott békebonzó vagy, csak javíthatatlan fantasztia...

ÁLMOS Én vagyok békebonzó? Aki letettem a fegyvert, és idejöttem hozzád kibékülni?

KÁLMÁN Aligha tehetted mást, miután Boleszláv visszafűtöztette a csapatait.

ÁLMOS Még ott voltak a magyarjaim!

KÁLMÁN No hiszen...

ÁLMOS Ne merd gyalázni őket!

KÁLMÁN Csak a szemed akarom fölnyitni. Amíg uralkodó herceg voltál...

ÁLMOS Voltam?

KÁLMÁN ...Osztogathattál földet, falvakat, szolgálonépeket. Ezek úgy képzelték, ha nemcsak a dukátus a tiéd, hanem az egész ország, még többet osztozhatnál.

ÁLMOS Ne magadból ítélj. Nem mindenki haszonleső!

KÁLMÁN Te sértegetsz engem és nem fordítva. A dukátusodat meg kell szüntetnem.

ÁLMOS Ezt nevezd visszafogadásnak?

KÁLMÁN Mindened meglesz, ami a király öccseként megillet. Udvartartás, erdők, falvak... Kéred például Dömöst? Sokáig kérted, most megkaphatod. Utazgass, vadásszál, építtess, csak a politikába ne ártsd magad.

ÁLMOS Es mi lesz a hozzám hűségesekekkel?

KÁLMÁN Nem lesznek hozzád hűségesek.

ÁLMOS Te ridég ember vagy, semmit se tudsz erről. Én éreztem a ragaszkodást, és mindenben átszegték azok az urak, például akik Krakkóba elkísértek. Önzetlenül, a veszélyt is vállalva... Pedig nem volt titok, ha megtudod, hogy mellém álltak, bosszút fogsz állni rajtuk. Mindent elvehetsz tőlem, de ezt az érzést - soha.

KÁLMÁN Ami nincs, azt el se lehet venni.

ÁLMOS Ne merj így... Kikérem magamnak!

KÁLMÁN Kikapathod. *(Tapsol egyet)* Hívjátok ide Uros fia Jánost.

ÁLMOS Ne hívják! Senkire se vagyok kíváncsi!

KÁLMÁN Szeretném, ha kijözanodnál.

UROS FIA JÁNOS Hivatott felséged... *(Javít)*... felségtek.

KÁLMÁN A testvérem hallani szeretné, milyen üzenettel küldött haza apád Krakkó határából.

ÁLMOS Nem!

U. F. JÁNOS Ugye, emlékszik rá, herceg, mi egy csöppet lemaradtunk. Apám azt mondta akkor, nyargalj a királyhoz és sügd be neki, mit főzött ki ellene Álmos!

ÁLMOS Nem igaz! Elég!

KÁLMÁN Igazán elég? Igen, úgy látom. Uros fia János, köszönjük, el-mehetsz.

U. F. JÁNOS Szolgálatára, felség.

ÁLMOS A rohadt gazember! Urosból akartam nádort csinálni, ha... Mocskos, szemét, áruoló népség!

KÁLMÁN Törekvő apa és törekvő fia. Még sokra viszi.

ÁLMOS Es én ezek miatt fordultam ellened négyszer is!

KÁLMÁN Ötször. Ez volt az ötödik.

ÁLMOS Nem. Az utolsó. Jó volta lecke. Jó keserű. Le kéne ezeket vág-ni, mind egy szálig...

KÁLMÁN Megint túlzol. Kis ország vagyunk, egy csütrhékn van. Azzal kell boldogulni annak, aki uralkodni akar.

ÁLMOS *(kivár, sóhajt)* Kérem Dömöst. Igazad van, monostort fogok építtetni, mégpedig antiochiai Szent Margit tiszteletére. Jó ötlet? Nagy avatást rendezünk, fél Európát meghívjuk. Mostantól olyan lesznek, mint te. Mindent elolvassok, amit te olvastál. Tudós királyhoz tudós öccs illik. Es ezek nézhetnek, nincs több adomány!

KÁLMÁN Vigyázz, ne ígérj túl sokat.

ÁLMOS De miért? Nem hiszel nekem? Sok rosszat mondhatok rád, belátom, de jóvagy vagyok, amit megígértem, mindig álltam.

AJTÓNÁLLÓ Felső... Hírnök a lengyel királytól.

HÍRNÖK Boleszláv üdvözlő a magyarok királyát és kéri, legyen résen. Tudatja, hogy öccse, Zbigniew herceg a fogságból megszökött, hadat gyűjt és újból a trónt követeli...

KÁLMÁN Alberik... *(A hangja köhögésbe fullad)* Albe...

ALBERIK Jövék már! Ugye mondtam, hogy pihenjünk? Felséged túl-hajszolja magát.

KÁLMÁN Ne kezd megint. Érzem, hogy nincs hátra sok időm, az elvégeznivaló meg rengeteg.

ALBERIK Sokkal több, ami elvégeztetett.

KÁLMÁN Utálom a hízelgést.

ALBERIK Csak azt mondom, amit mindenki tud.

KÁLMÁN Mindenki? *(A gúnyos nevetése is köhögésbe fullad)*

ALBERIK Tény, hogy a pénzünk stabil. Tény, hogy biztonságosak a határaink. Tény, hogy van új adórendszerünk, megújított törvénykönyvünk. Tény, hogy a király köztisztviselőinek örvend...

KÁLMÁN De mi áll... *(Megint köhög)*... Mi áll az ellenkrónikában? Ne tedd magad, hogy nem tudsz róla!

ALBERIK Felségedet az érdekelje, hogy a hivatalos udvari krónikás, az *(Nyomatékkal)* új győri püspök nem ad hitelt semmiféle rágalomnak...

KÁLMÁN Mint tudjuk, a hivatalos udvari krónikáknak az a sorsuk, hogy az utókor nem hisz nekik.

ALBERIK Sértett nagyurak udvarházában írt zugkrónikák meg nemigen szoktak fennmaradni. Piáne, ha gondoskodunk róla...

KÁLMÁN Sánta, púpos, dadogó, kanccsal, fősvény, gonosz és felszarvazott... Ezt írták rólam amazok. Es persze vérszomjas, pipogya, gyáva, könyvmoly és hazaáruló is.

ALBERIK Felségednek nem gyanús, hogy kitől értesült erről a rágalomgyűjteményről?

KÁLMÁN Nocsak! Szóval te tudod.

ALBERIK Az udvari káplánnak mindenről tudnia kell. Uros fia Jánostól, ugye? Akinek az apja ismét és megint Álmos herceg benső bizalmasai közé tartozik.

KÁLMÁN Hagyd az öcsémet! Hál' istennek el van foglalva a monostor-építéssel, szervezi a nagy-nagy avatónnepeket, arra vágyik, hogy ő legyen a legdivatosabb európai lovagszent... Én meg segítem, ahogy tudom. Egyszer az életben lássam elégedettnek...

ALBERIK No, igen, ez jó lenne, ha úgy lenne... De vajon az udvartartását is kielégíti ez?

KÁLMÁN Mit akarsz, mire célozatsz? *(Megint rátör a köhögőroham)*

ALBERIK Látja, felséged, látja? Ezekről a rohamokról beszélek. Királyomnak árt az izgalom! S akkor még a gyógyító amulettgyűjűjét se viseli.

KÁLMÁN Nem hiszek az amulettekben. Hoztad volna ide inkább azt a Teréziát... azt a boszorkányt, akiről meséltél. Nem került elő?

ALBERIK Sajnos még nem. De ha már boszorkányokról van szó, volna rá mód, hogy a herceg bizalmasai közül valakit magunkhoz édesgessünk...

KÁLMÁN Megmondtam, hogy hagyd békén Álmost! *(Kis szünet után)* Ki volna az?

ALBERIK Bot fia Benedeknek mára körmére ég az a dolog a jövődöbeljével. Ha meghozná felséged a boszorkánytörvényt, ő habozás nélkül visszapártolna, amazok pedig gyöngölnének...

KÁLMÁN Ezer sürgetőbb dolgunk van most! Majd... Idővel ez is meglesz. Értsd meg, nincs pazarolni való időm... *(Megint köhög)*

ALBERIK Látom, felséged ma nyugtalan. De van rá egy biztos gyógyszerem... Megjött a várva várt levél Paszkál pápától!

KÁLMÁN Jókör... Raniero di Breda sosem a gyorsaságáról volt híres...

ALBERIK A pápáról beszél felséged?

KÁLMÁN Tudod, én hátulgombolós korából ismerem, amikor még nem II. Paszkálnak hívták. Mit ír?

ALBERIK Értesít királyomat, hogy az öccsével kapcsolatos gondjain most már tud segíteni... A zsinat felhatalmazása alapján ezentúl egyházi átokkal sújthat bárkit - még egy Árpád-házi herceg se kivétel! -, aki uralkodója ellen fegyvert fog vagy összeesküszik.

KÁLMÁN Fél éve ez pont kapóra jött volna... Most, hogy végre jó a kapcsolatunk Álmossal, nem tudok mit kezdeni vele.

ALBERIK *(szinte lehelve)* Vagy ki tudja?

Tizenkettedik jelenet

ÁLMOS Fontos feladatot bízok rád, Uros.

UROS Meghatottan köszönöm.

ÁLMOS De lehet, hogy túl kockázatos a számodra.

UROS Ha Álmos hercegről van szó, Uros sose nézte a veszélyt.

ÁLMOS Nem a hűségemben kételkedem. Azt a krakkói esetet már megbeszéltük.

UROS Akkor, uram...?

ÁLMOS A bátyám városába kéne menned. És ha a kezébe kerülsz... UROS Akkor a fiam teljesíti, amit rám bízta!

ÁLMOS Jó, köszönöm. Azt kellene finoman kiszimatolni, mit szólna hozzá Kálmán, ha jószolgálati küldetesképpen elutaznék Henrikhez...?

UROS *(lelkesen félreérti)* Mellénk áll a császár? Uram, mi újra készek vagyunk az ön oldalán harcba szállni! Számunkra Álmos a törvényes magyar király!

ÁLMOS Félreértettél. Előbb Henrikhez mennék, aztán Boleszlávhoz, hogy kibékítsem őket, mielőtt elkezdenének háborúzni... Ez mindenkinek jó lenne!

UROS Kivéve hercegségedet.

ÁLMOS Nekem volna a legjobb! Monostorépítés, békeszerzés - egész Európa a nevemtől zengene. Azt hiszem, még a pápa is előjegyzésbe venne a szentté avatandók listáján...

UROS Ha uram óhajta, természetesen elmegyek Fehérvárra. De azt, hogy mit fog gondolni Kálmán, akár rögtön megmondhatom. (Kis szünettel) Csak nem itt.

ÁLMOS Nem? Miért nem?

UROS Mert itt a falnak is füle van.

ÁLMOS Ezt hogy érted?

UROS Minden teli van Kálmán kémeivel. Tudni akar minden szóról, ami itt elhangzik.

ÁLMOS Arról is, amit éjszaka Predszlávának mondok az ágyban?

UROS Nyilván.

ÁLMOS De hát miért? Hiszen nem készülök ellene semmire!

UROS Azt ő úgysem hiszi el.

ÁLMOS Miért ne hinné? Kegyes életet élek, építem a monostoromat, ki se teszsem a lábam Dömösörről...

UROS Igen. S akkor egyszerre azzal áll elő Álmos herceg, hogy elutazna Henrikhez és Boleszlávhoz.

ÁLMOS Békét szerezni!

UROS Ahhoz a két uralkodóhoz, akiktől hadsereget szokott kérni Kálmán ellen! Elhíheti erről egy hatalmi tébolyban szenvedő mániákus, hogy ártatlan út?

ÁLMOS Hááát... jó. Ha így látod, nem megyek.

UROS (szenvedélyesen) De! De csak menjen, hercegem!

ÁLMOS Össze akarsz zavarni? Egyszer azt mondd, ne menjek, aztán meg mégis menjek...

UROS Menjen - de ne kérje Kálmán beleegyezését! Tegye azt, amit ő feltételez: szerezzen hadat! Legyen az országnak végre olyan királya, aki nem tiporja lábba István és László törvényeit, nem könyvekből kormányoz, hanem a szívére hallgat, nem gyáva torzszülött, hanem a lovagok díszé! Egy szóval ön, Álmos herceg.

ÁLMOS Köszönöm a szavaidat, Uros, igazán jólestek...

UROS Akkor mire vár, uram?

ÁLMOS Nem is tudom, valami rossz előérzet... Béke van. Én borítsam föl?

UROS De miféle béke? Kálmán miatt utál bennünket Bizánc és Venece, Szuzdal és Prága, és az egyetlen, akivel jóban vagyunk - de milyen áron? - a római főcsuhás.

ÁLMOS Igen, ez talán így igaz... de mégis, Kálmánnal most jól megvagyunk, nekem adta Dömöst...

UROS ...és elvette a dukátust...

ÁLMOS De mindenben segít, hogy lovagszenthez méltó életet éljek!

UROS (nagyszóhajjal) Látom, nincs más hátra, azt is el kell mondanom, amit nem akartam.

ÁLMOS Nekem mindent el kell mondanod!

UROS A fiam, többekkel együtt, vadászni volt Kálmánnal.

ÁLMOS Kálmán vadászik? Ifjúkorunkban sose akart. Azt mondta, kár az állatokért. Nem neveléses?

UROS A sólyma elfogott egy varjút. Az persze szabadulni próbált, de nem tudott. Azt kérdi erre Kálmán a fiaméktól, mit gondoltok, ha ez a rabló varjú szavát adja az én derék sólyomnak, hogy nem károg többé, csak eressze szabadon - megtartaná az ígéretét?

ÁLMOS Várjunk csak, várjunk. A varjú nem tud beszélni!

UROS (kínlódván) De ön igen, nagyuram.

ÁLMOS Vagy úgy! Akkor ez példabeszéd volt?

UROS Sose fogja kiereszteni önt a karmaiból!

ÁLMOS De hát mit ér ez? Több évvel idősebb nálam, hallom, elég beteg is... Ha meghal, úgyis én követem a trónon, ez ellen nem tehet semmit!

UROS Már tett is.

ÁLMOS Miről beszélés?

UROS Titokban megkoronáztatta a fiát.

ÁLMOS De hiszen... Nem. Istvánka csak ötéves! Egy ötéves gyerekből is előbb lesz király, mint belőlem? Uramisten!

UROS Gyalázat!

ÁLMOS Örökletessé teszi a bitorlást! Én igazán türelmes voltam... Gondoltam, arra a kis időre, ami hátravan neki, békén hagyom... De ez több a soknál!

UROS Hát így fest a kölcsönös bizalom az ő részéről.

ÁLMOS Es persze, titokban... Hogyisne! Ha a magyarok megtudnák, hogy egy ostoba kölyökre bízta a sorsukat...

UROS Mindenki ön mellé áll, uram, csak vágjon bele még egyszer!

ÁLMOS (hirtelen megriad) De azt mondtad, a falnak is füle van. Mindent tudni fog! Es ha megtudja, hogy mi tudjuk... Nem lesz kímélet.

UROS Az a terve, hogy eljön a monostorszentelésre. Akkor akar végezni önnel...

ÁLMOS Neem...!

UROS ...és a kisfiával!

ÁLMOS Nem! Hiszen ő is apa! Béluskát miért...?

UROS Pont azért. Veszélyeztetné Istvánka trónját.

ÁLMOS (hirtelen váltással) Én az egészet el se hiszem. Pap volt... Könyvek közt tölti a napjait... Sose volt ilyen vérszomjas. Honnét tudod, hogy mire készül?

UROS A fiamtól. Figyelmeztetett, légy résen, apám, a dömösi avatáson meg akarják ölni a herceget.

ÁLMOS (egyszerre összeomlik) Istenem, hová szökjek? Hová mehetek még? Hogy mentsem meg magam?

UROS Nagyuram, legyen férfi! Nálunk az előny: csapda készül? Mi fogjuk beleterelni őket! Megrakjuk fegyveresekkel a monostort! Kálmán besétál, és mielőtt bármibe foghatna, mind egy szálig levágjuk őket. Kivéve a fiamat. Dömösörről pedig ön úgy jön ki, mint I. Álmos, Magyarország királya!

ÁLMOS (szorongva) Gondolod, hogy sikerül? Kevés az idő.

UROS Bízson rám mindent, uram. Kálmánt még utoljára megtanítjuk rá, hogy aki fegyverrel támad...

ÁLMOS ...fegyver által vész el! Nagyon jó. Könyves Kálmán a Könyvek Könyvéből kapja a végső leckét!

Tizenharmadik jelenet

KÁLMÁN Hé, valaki...! Fáklyát! Egy kis világosságot!

UROS FIA JÁNOS Felébredt, uram? Máris hozok, csak... elmondanék valamit.

KÁLMÁN Előbb a fáklyát!

U. F. JÁNOS Amit mondok, ahhoz jobb a sötét.

KÁLMÁN Akkor hallgass. Sötétség csak sötét ügyekhez kell.

U. F. JÁNOS Elég sötét, ha felséged életére törnek!

KÁLMÁN Ugyan, kik?

U. F. JÁNOS Akikbe érdemtelenül a bizalmát helyezte!

KÁLMÁN Hagyd a rébuszokat. Neveket kérek!

U. F. JÁNOS (sóhajtván) A herceg... (Javít) A bizalmasai.

KÁLMÁN Apád is közéjük tartozik!

U. F. JÁNOS Igen, elkísérte őt Krakkóba. De apám önként mindkettőjükért aggódik! Felséged emlékszik: engem Krakkó alól is figyelemzetéssel küldött haza...

KÁLMÁN Jól van, vedd csak őt. Ritka erény manapság. De ne próbálj gyanakvást ültetni a szívembe az öcsém ellen...

U. F. JÁNOS Távolságot álljon tőlem! Megyek fáklyáért.

KÁLMÁN Semmit sem akarsz elmondani?

U. F. JÁNOS Felséged konkolyhintőnek gondol...

KÁLMÁN Bízod rám, kiről mit gondolok.

U. F. JÁNOS De csak főingerelmem velem...

KÁLMÁN Már megtörtént. Tedd jóvá azzal, hogy őszinte vagy!

U. F. JÁNOS Őszintén bevallom, hogy szeretném elmondani. De uram egészségének árt az izgalom. És nekem szent a király egészségé!

KÁLMÁN Korodhoz képest tökéletes képűtő vagy. (Rákiabál) Elmondod, vagy többé ne lássalak itt!

U. F. JÁNOS (sóhajjal) A herceg...

KÁLMÁN Megint ő!

U. F. JÁNOS Inkább mégse mondom.

KÁLMÁN Fejeddél játszol!

U. F. JÁNOS Pár napja, többekkel együtt, apám elkísérte őt vadászni...

KÁLMÁN Miféle szórakozás ez, gyanútlan állatokat öldösní...?

U. F. JÁNOS A herceg sólyma elkapott egy varjút. Az persze próbált szabadulni, de nem bírt. Erre azt kérdi a herceg, mit gondoltok, ha a varjú szavát adná a sólyomnak, hogy nem károg többé, csak eressze szabadon, és valóban, néma is maradna azontúl - a sólyom tán nem tépné szét mégis?

KÁLMÁN (gúnyosan) Ó, az én szegény ártatlan varjúöcsém...

U. F. JÁNOS Ahogy ezt meghallottam, arra gondoltam...

KÁLMÁN El ne magyarázd!

U. F. JÁNOS Azt gondoltam, még a dömösi avatás előtt tudni kell róla a királynak!

KÁLMÁN Mi köze a mesédnek Dömöshöz?

U. F. JÁNOS Ott tervezik elvenni felségedtől a trónt.

KÁLMÁN Ott? Hogyan?

U. F. JÁNOS A trónt s előbb persze felséged életét.

KÁLMÁN Honnét veszed?

U. F. JÁNOS Apám szerint folynak az előkészületek.

KÁLMÁN Szerintem meg az egészből egy szó se igaz! Valakiknek nem tetszik, hogy Álmos meg én jól megférünk egymással. Mindene megvan, és tudja, hogy meg is lesz, amíg nyugton marad.

U. F. JÁNOS Igen, de a herceg mást is tud.

KÁLMÁN Mást?

U. F. JÁNOS Istvánka megkoronázását.

KÁLMÁN ...ssza meg! Hiszen titokban tartottuk. Kitől tudhatja? U.

F. JÁNOS Azt nem tudom.

KÁLMÁN Pedig amúgy mindent tudsz...

U. F. JÁNOS Apám mesélte, hogy ennek hírére fordult ki magából! Egy ötéves gyerek előbb lesz király, mint én? - ezt hajtogatta. Es hogy akkor neki nincs miért vesztet maradni...

KÁLMÁN (mintegy önmagának) Uramisten... Azt hittem, már beletörődött. Mit kéne még tennem, hogy megértse? (Jánoshoz) Hogy akarják véghez vinni?

U. F. JÁNOS Amikor királyom elmegy a monostoravatásra. Dömös már most olyan, mint egy ostromlott vár, megrakták fegyveresekkel. Felségedet ott helyben lekaszabolják, Álmost megkoronázzák. Es hogy el ne felejtsen, egy csapat idevágat, Fehérvárra és végez Istvánkával.

KÁLMÁN Egy ötéves gyerekkel? Na persze. Ha él, veszélyeztetni Álmos meg a Béluskája trónját... (Hirtelen elszánja magát) Hát jó. Legyen így, ha nem lehet másképp. De persze épp az a kérdés, miért nem? Kétszáz év sem elég? Azóta vagyunk itt. Sőt még több is... Es nem lettünk európaiak. Ez az ügy a bizonyíték rá... (Jánoshoz)

Ötszáz legjobb emberemmel még ma Dömösre nyargalsz. Rendet akarok!

U. F. JÁNOS Igen, uram. És ha... ellenállnak?
KÁLMÁN Azzal igazolják, hogy mire készültek.
U. F. JÁNOS Foglyokat... ejtsünk?
KÁLMÁN Annak, akit ott találtak, nincs kegyelem. Apádnak üzenj, ne legyen ott.
U. F. JÁNOS Köszönöm, felség. És a hercegnek...?
KÁLMÁN Megmondtam. Akit ott találtak!

Tizennegyedik jelenet

Egy szál tilinkó a Rákóczi-induló ismert dallamát ismételve

ISTVÁNKA (énekel) Vak pali, vak pali
mindent lát...
ALBERIK Istvánka, ezt nem szabad! Kitől tanultál ilyen butaságot?
Persze, ha mindenféle jöttment jokulátor szabadon mászkálhat az udvarban...

ISTVÁNKA (*juszt is éneklő*)
Vak pali, vak pali
mindent lát,
okulárén át
kutya valagát...

ALBERIK (*magából kikelve*) Istvánka, elég legyen!
KÁLMÁN (*köhögéssel küzdve*) Hagyd, Alberik. Gyerek szava - Isten szava.

ALBERIK De felség, ez egy gonosz, buta nóta...
KÁLMÁN Mihez képest? Amit én akartam... Futárt! Lóhalálában futárt Dömösre!

ISTVÁNKA Papa, mi az az okularé?
KÁLMÁN Jánosnak, Uros fiának üzenem: az életüket hagyja meg, csak a szemük világát vegye el!

ALBERIK (*döbben*) Nem értelek, uram. Akármilyen is mögötte, nem keresztényi eljárás...

KÁLMÁN Most nincs idő magyarázkodni! Hamar, amíg nem késő! Induljon a futár! (*Magának dühnyögve*) Ha Álmos vak lesz, tán belátja, hogy nem lehet király...

ISTVÁNKA Vak pali, vak pali
mindent lát...

Tizenötödik jelenet

Szabad tér, ünnepi aktust jelző harsonák szólnak

UROS FIA JÁNOS (*a beállott csendben, fennköltén*) Kálmán király nevében: hóhér, teljesítsd a kötelességed!

I. CIVIL (*súgva*) Szegegy Álmos... Ez se okoz több gondot a bátyának...

HÓHÉR Felém forduljon, herceg. Látja? Nem látja? Na, látja!

ÁLMOSS (*felhőrdül*) A szemem!
II. CIVIL (*súgva*) Es jó ez nekünk?

Tizenhatodik jelenet

A Királyi Tanács ülése, Kálmán a köhögésével küszködve beszél, a jelenlétük folyamatos morgással kísérik, közbe-közbeordítálnak

KÁLMÁN ...legutóbbi ülésünk óta régi kancellárunk érsek lett Dalmáciában, ami nem közömbös országunk nemzetközi megítélése szempontjából. Helyére a fiatal és döntésképes Jánost állítottuk, Uros fiát, aki bebizonyította, hogy...

ELSŐ HANG ...Nagy seggnyaló!

MÁSODIK HANG Seggnyaló, aki mondja!

ELSŐ HANG Te rohadék, kitaposom a beledet!

KÁLMÁN Urak, lehetőleg ne felejtsetek el, hogy ez a Királyi Tanács ülése...

HARMADIK HANG De finnyás most egyszerre! Testvérgyilkos!

Hirtelen hosszú, kínos csönd *támad*

KÁLMÁN (*köhög és folytatja*) Tény továbbá, hogy amióta önök nem tudják lecsipni az ezüstpénz karimáját, a kincstár bevétele megháromszorozódott!

ELSŐ HANG Gyalázat! A karima mindig is a miénk volt!

MÁSODIK HANG Fél év alatt ötvenezer dukát a veszteségem!

KÁLMÁN A külföld szerint a magyar pénz, értékét és nagyságát tekintve...

HARMADIK HANG Nagy-sá-gát? Kicsiségét!

KÁLMÁN ...Európa egyik legjobb fizetőeszköze lett.

MÁSODIK HANG Velünk ki törődik? A mi érdekeinkkel?

KÁLMÁN Ahol jó a pénz, oda mennek szívesen a bankárok, a kereskedők, a lovagok...

Kitör az általános ordibálás, Kálmán egyszerűen nem jut szóhoz

A Rádiószínház Magyar Királyok (1001-1918) című pályázatára készült mű

UROS FIA JÁNOS Kérem... Kérem, urak! Legyenek tekintettel...

Csöndet, a mindenségit, mert...

ELSŐ HANG Mert mi lesz? Minket is megvakíthatnak?

MÁSODIK HANG Vakulj, magyar!

HARMADIK HANG Gyalázat! A jó Álmos herceget...!

ELSŐ HANG Lesül a bőr a pofámról! Hóhér ül a magyar trónon!

MÁSODIK HANG Hóhér! Le vele!

HARMADIK HANG Abcúg, Kálmán!

KÁLMÁN (*végre tud beszélni*) Csak nem elégedetlenek velem az urak? Megint kitör a dühöd, általános ordítózás, az eddigiek ismétlődnek

Őszintén szólva csodálkozom. Trónra léptem óta hallgatom, hogy István király így, István király úgy, lábbal tiprom a hagyományt, mert megváltoztattam az elévült jogszabályokat...

ELSŐ HANG Hogy merete! Gyalázat!

MÁSODIK HANG Bitorló! Hóhér!

KÁLMÁN Épp ezért most örülniük kellene. Maximálisan követtem a nagy példát: azt tettem Álmos öcsémmel, amit István király tett uk-apámmal, Vazullal.

Nagy csend

Helyes. A hallgatásukat jóváhagyásnak veszem. És megbocsátanak - az ülést berekesztem. Távozzanak.

UROS (*mint egy rossz ripacs, ádázul bömböl*) Nem úgy, király! Hallgasd meg a zsoldárt, és lásd benne sorsodat! A gonoszok, akik gonosz szándok nyomán indulnak, szétszórtnak, mint a pelyva a szélben!

ELSŐ HANG (*súgva*) Félelmetes, mit tud az öreg...!

MÁSODIK HANG (*ugyanúgy*) Hogyne! Benyomni a fiát a kancellári székbe...

Tizenhetedik jelenet

ALBERIK Kellott ez? Felséged hamuszürke, ereje végén van, de leáll tanácskozni ezekkel a vadakkal...

KÁLMÁN Ha nem állok ki elébük, azt mondják, „nem merek” kiállni!

ALBERIK Az egész világ tudja, hogy Kálmán király mindent mer...

KÁLMÁN Hallod-e, ez elég kétértelmű volt... Neked is nyomja valami a bögyödöt?

ALBERIK Ha már így rákérdez felséged...

KÁLMÁN Ne kímélj, eggyel több vagy kevesebb...

ALBERIK (*kitör*) Miért kellett megvakíthatni szegény Álmost?

KÁLMÁN Ötször bocsátottam meg neki.

ALBERIK Az isteni kegyelem nem ismer számokat...

KÁLMÁN De én nem vagyok isten. Hatodszorra nem maradtak eszközeim.

ALBERIK Megértem, ha nem akar emlékezni arra, amire kínos emlékezni...

KÁLMÁN Miről beszélsz?

ALBERIK Paszkál pápa ajánlatáról. Kiközösítette volna a herceget, ami nagy büntetés, mégsem olyan ázsiai tempó, mint a megvakíttatás...

KÁLMÁN Álmosnak a kiátkozás annyi lett volna, mint halottnak a hónaljcsók.

ALBERIK Kezdem érteni, miért tudta, uram, olyan könnyen odahagyni a papi hivatást. Ezek a barbár indulatok...

Kálmán elementáris köhögőrohamot kap, erre Alberik hangot vált

Felizzgattam felségedet. Hozom az amulettjét.

KÁLMÁN Fenébe az amulett! Hol az a Terézia asszony? Egy barbár beteghez jobban illik a boszorkány...

ALBERIK Nyoma veszett, felség. De hozom az amulettjét... KÁLMÁN (*utánaszól*) Létezett egyáltalán? Ezt persze nem hallja... BOT FIA

BENEDEK (*krárog, hogy észrevétesse magát*) Királyom! KÁLMÁN Nocsak, Bot fia Benedek! Nem hallottam hangodat a tanácsban...

B. F. BENEDEK Nem, mert... nem értek egyet... ezekkel.

KÁLMÁN Csak nem akarsz megint visszapártolni hozzám?

B. F. BENEDEK Felséged gúnyolódik... Az a helyzet, hogy kérni szeretnék valamit.

KÁLMÁN Megnyugtatsz. Már furcsállottam, hogy csak úgy, barátságból idejössz...

B. F. BENEDEK Abból is, feltétlenül! Mi az, hogy! De felség... Nem hozná meg végre azt a törvényt a boszorkányokról? A házasságom múlik rajta. Ami egyszer s mindenkorra megalapozná a családom helyzetét...

KÁLMÁN (*köhög, aztán*) Na, nem. Nem! Abban a helyzetben, amiben vagyok, boszorkákról, akik soha nincsenek, mikor épp szükség volna rájuk, szó se essék!

Gyors zenei futam és vége